

Maria Scheidius vertelde het...

Ad Otten

Maria Helen Edith Ernestine Scheidius, was de kleindochter van Everard Hugo Scheidius de kasteelheer van Gemert, die in 1881 zijn kasteelbezit te Gemert verkocht aan de Franse paters Jezuïeten. Eigenaar bleef hij nog wel van een uitgebreid boerderijenbezit in Gemert, dat later genoemde kleindochter Maria zou erven. Maria Scheidius werd geboren in 1903 en overleed in 1989. Haar vader was de in 1870 op Gemerts kasteel geboren Everard Philip Adriaan Matthias Scheidius en de Engelse Helen Eleanor Curtis was haar moeder. Maria trouwde met de circa tien jaar jongere Mr. Binnert Philip Baron van Harinxma thoe Slooten. Dit echtpaar onderhield in navolging van Everard Scheidius sr. en Everard Scheidius jr. de band met het dorp Gemert.

Aan een verre achterneef (Jonkheer mr. Barthold W.F. van Riemsdijk) schreef ze in 1985 vanuit Zuid-Frankrijk, over wat ze uit familieoverlevering nog wist van haar voorouders die in Gemert woonden, alsook over de contacten die ze zelf (ze is dan 82 jaar) nog steeds onderhield met de Gemertse bevolking als beschermvrouwe van het St. Jorisgilde. Haar herinneringen, gecombineerd met wetenswaardigheden en foto's die ons jonkheer Van Riemsdijk toestuurde, zijn toch zeker wel de moeite waard om Gemerts Heemlezers onder de aandacht te brengen. De foto van een geschilderd portret van Adriaan van Riemsdijk (1777-1855), die in 1813 het kasteel van Gemert kocht, werd al gepubliceerd in het boek "Alles te Koop". Deze Adriaan van Riemsdijk, gehuwd met de van Helmonds kasteel herkomstige Daniela Wesselman (1775-1860), had drie kinderen, te weten een zoon en twee dochters. De jongste dochter was Jonkvrouwe Jacoba

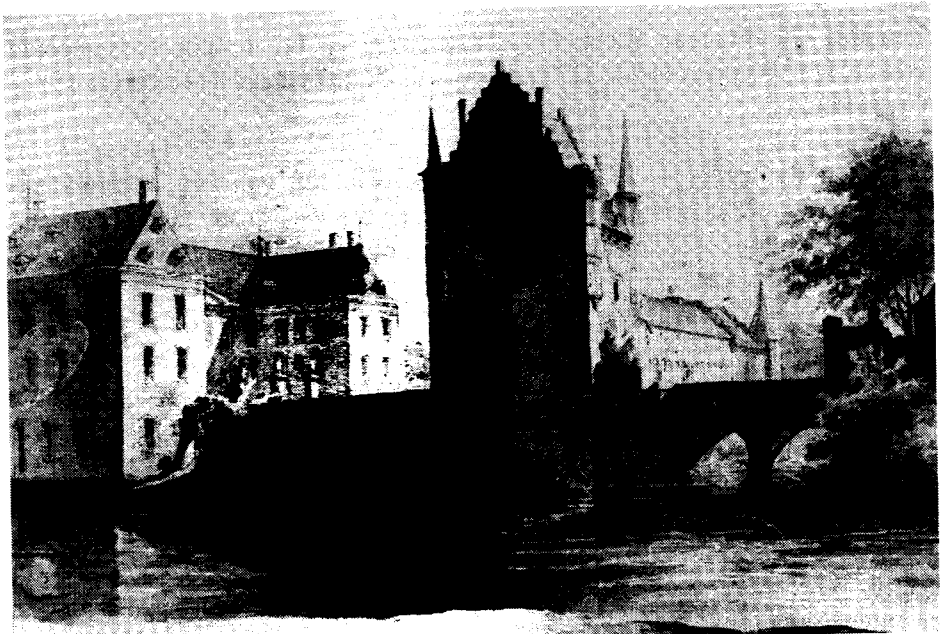
Op deze prent die moet dateren uit de jaren dertig van de negentiende eeuw staan de kinderen van Adriaan van Riemsdijk van Gemert. Vlnr: Adrianus W.G. van Riemsdijk (1803-1871), zittend Anna W.C.F. van Riemsdijk (1815-1895) en geheel rechts Jacoba Th.G. van Riemsdijk (1818-1877). Als weduwe van de lakenhandelaar Matthias Heinrich J. Lüps (1811-1865) overleed laatstgenoemde op Gemerts kasteel in 1877 waar zij inwoonde bij het gezin van haar dochter, getrouwd met de advocaat Everard Scheidius.

Theodora Gerarda van Riemsdijk (1818-1877) en op deze laatstgenoemde persoon wordt gewezen in een passage van de aangehaalde brief uit 1985. Wij citeren:

"Hij (Van Riemsdijk - red.) liet het kasteel aan één van zijn dochters die met een Duitscher trouwde, Lüps genaamd, die een groot lakenhandelaar was en hiervoor veel moest reizen o.a. naar Rusland. Het heette dat Grootmama ietwat kinds was (trouwens in die tijd werden ze dat wel gehouden vrees ik). Hoe het ook zij, hij (Lüps - red.) liet in zijn testament het gehele beheer van haar bezit aan zijn broers over (...) en de arme weduwe moest met haar dochttertje (mijn grootmoeder) het kasteel uit en in de donjon gaan leven met een toelage van 15 g(ulden ?) in de maand, met alleen een oude zigeunerin (??) als bediening. Zo groeide mijn grootmoeder op, heet het. Toen ze meerderjarig was geworden en eens naar Arnhem moest voor een bruiloft ontmoette ze daar een briljante jonge advocaat, Scheidius. Love at first sight! En ze huwden. Maar toen hij (Scheidius) tegelijk het beheer van zijn vrouws erfenis wou overnemen is er een ontzettende ruzie ontstaan".

De briefschrijfster wijdt dan uit over een familieruzie die vele jaren aanhield en waarbij onder meer gewag wordt gemaakt van een boze oom Lüps (eigenaar van kasteel Biljoen bij Velp) die bij de trouwpartij van Scheidius en Maria Lüps, de gordijnen van het kasteel neerliet als gold het een begrafenis. De schrijfster besluit deze herinneringen met de verzuchting "Alvorens mijn geboorte verkochten mijn grootouders Gemert, goddank, aan de Franse Jezuïeten. Ik orf wel de boerderijen na de oorlog, maar verkocht dezen aan de boeren. Met alle tegenwoordige verplichtingen is het niet meer te doen. Ben er nog wel op zeer goede voet, daar ik Papa opvolgde als Beschermvrouwe van het St. Jorisgilde één van die oude attributen van de slotbewoners. Het kost me wel een hoop jenever, schiet-schilden enzovoort, maar er is nog een zeer warme en goede geest..." Ze verontschuldigt zich verder dat ze van de familie Van Riemsdijk niet meer weet en ze vraagt zich bovendien af of het allemaal wel waar is wat ze heeft geschreven want "Och, ik heb 't maar uit overlevering!"

Hoe het ook zij. De krasse dame - die haar verre verwant tussen de regels

Het kasteel van Gemert in het midden van de negentiende eeuw.

door mededeelt, dat als ze terugkomt, ze onderhand de laatste uit haar kennissenkring zal zijn die het nog kan stellen zonder nurse of kamerbediende - levert een aantal bijzonderheden over de vroegere kasteelbewoners die ons nog niet bekend waren. Eén daarvan is de mededeling van het beroep van Matthias Lüps als lakenhandelaar "die tot in Rusland reisde". Vond hij daar afzet voor Gemertse weefgoederen? Was hij misschien deelgenoot en financier van het bedrijf van de uit Pruisen afkomstige textielfabrikant Franz Weber, die in 1861 ook op Gemerts kasteel woonde? Van Weber is na de dood van Lüps in 1865 in ieder geval niets meer bekend.² Het aantal uit Duitsland afkomstige textielfabrikanten die in Gemert hun domicilie hadden is in ieder geval weer met een persoon vermeerderd. Aan de lijst van Johan Theodor Prinzen (geb. 22-5-1784 te Liedberg), Heinrich en Hermann Bekker (geb. te Mülheim a.d. Ruhr), Johann Biermans (geb. Oberriedergerburth bij Mönchen-Gladbach), en Franz Adam Weber (geb. 4-6-1820 te Brillon, Pruisen) kan in ieder geval worden

toegevoegd: Matthias H.J. Lüps (geb. 23.8.1811 te Düsseldorf en overleden te Gemert 13.6.1865).

Met dank aan Jonkheer mr. B.W.F. van Riemsdijk te Aerdenhout.

NOTEN:

- 1 Correspondentie A. Otten met familie Van Riemsdijk - maart 1992 (Heemkamer - dossier Van Riemsdijk)
- 2 G. van Hooff, Johan Theodor Prinzen en de Gemertse textielnijverheid, Busseke nr.7, Gemert 1981.